

ZÂHİRÎ VE BATINÎ İLİM (7)

(...düünden devam)

Buna göre î mân, genel vasfıyla değil, özel vasfıyla bu yakîn mertebesini kapsar. Yakîn ilmi, î mânın özel vasfının mertebelerindendir. Ama î mânın genel vasfı bakımından yakîn, î mânın üstünde bir mertebedir.

Müşâhede, yakînın özel bir vasfıdır ki 'ayne'l-yakîn mertebesidir. Bu 'ayne'l-yakîn mertebesinde de özel bir vasfı vardır ki o da hakka'l-yakîn'dir. Demek ki hakkâ'l-yakîn, müşâhedenin en üstündedir. Bu, tam olarak âhirette gerçekleşir. Dünyâda da erbabına hafif bir göz atma kadar bir şey verilmiştir.

Bu yakîn ilmi, özellikle hakka'l-yakîn, Allah'ı bilme (ma'rifetul-lâh') ilimlerinin en değerlisidir, çünkü vicdandır (kalbde bulunan bir bilgidir). Bundan dolayı sûfilerin ve zâhid âlimlerin ilmi yanında, nazar ve istidlâl ile yakîn ilmine ulaşan dünyâ âlimlerinin ilminin durumu; verâset ilmi yanında, okuma öğrenme ilminin durumu gibidir. Dünyâ âlimlerinin ilmi süt gibidir. Çünkü yakîndir ve dînin esâsı olan î mândır. Ama sûfî-lerin müşâhede (gözetleme) kulelerinden gelen 'ayne'l-yakîn ve hakka'l-yakîn (görülerek, yaşanarak elde ettikleri) bilgi, süttten çıkarılan kaymak ve yağ gibidir.

Î mânın fazileti, ilmin fazileti iledir. Amellerin değeri, ilme dayanmaları oranındadır. Hadîste: "Âlimin âbide üstünlüğü, benim, en aşağınıza üstünlüğüm gibidir" (Asıl metinde hadisin son kısmı:

"Benim, ümmetime

üstünlüğüm gibidir"

şe

klindedir. Fakat Tirmizî'nin rivâyetinde

"Benim en aşağınıza üstünlüğüm gibidir"

şeklinde yer almıştır (Tirmizî, İlm: b.19, h.2685). Başka bir rivâyette

de: "âlimin, başkasına üstünlüğü, peygamberin, ümmetine üstünlüğü gibidir"

denilmektedir (Feydu'l-Kadîr 4/433)

) buyurulduğu rivâyet edilmiştir. Bu hadîste (eğer doğru ise), işâret edilen ilim, alım satım, boşama, köle âzâdı gibi ilimler değil, Allah'ı bilme ve yakîn kuvvetidir. Bazen kul Allah'ı bilir, tam yakîn sâhibi olur, fakat kifâyeten farz ilimleri bilmeyebilir.

(devamı yarın..)